

Martti Tuohimetsä

Sote ja psykoterapia

Varakkaat ihmiset voivat ostaa psykoterapiaa omilla rahoillaan, eikä yhteiskunnalla ole siihen sanomista. Taksat ja menetelmät sekä muut säännöt ovat silloin psykoterapeuttien hallinnassa.

Silloin kun yhteiskunta osallistuu rahoitukseen Kelan kuntoutusvarojen kautta, se haluaa tulla väliin ja kontrolloida, mitä se on psykoterapeuteilta ostanut ja minkä verran se hoitoa tai kuntoutusta kustantaa. Se haluaa myös seurata hoidon kulkua ja tarvittaessa puuttua siihen. Psykiatrin pitää asettaa ensin diagnoosi ja 3 kk:n kuluttua, jos on ollut käyntejä tai muita hoitoyrityksiä, voidaan hakea Kelan kuntoutusvaroja. Kela voi osallistua terapiaan enimmillään 57,60 € summalla käyntiä kohti. Vuosittain tarvitaan uusi lääkärinlausunto sekä psykoterapeutin raportti kuntoutuksen edistymisestä. Näin toimien on haluttu varmentaa psykoterapiaan ryhtymisen tarpeellisuus ja kuntoutuksen seuranta vuoden välein.

Jos Kelan tukeman kuntoutuspsykoterapia lakkautettaisiin ja sen järjestäminen siirtyisi maakuntien vastuulle, lisääntyisi yhteiskunnan kontrolli rajusti. On kaavailtu ammattilaisille tarkoitettua julkisesti rahoitettujen psykoterapioiden laaturekisteriä, jonka avulla voidaan seurata, mikä terapiamuoto kullekin potilaalle sopii ja millaisten sairauksien ja diagnoosien hoidossa terapeutti on hyvä. Sen käyttöönottoa on suunniteltu jo tälle vuodelle. Potilaiden oireilua ja sen kehitystä mitattaisiin lomakkeilla ja muilla oireyhtymäkohtaisilla mittareilla.

Myös psykoterapeuttien ominaisuuksia ryhdyttäisiin seuraamaan, ja heitä voitaisiin kilpailuttaa. Psykoterapeutti olisi ikään kuin alihankkija, jonka työn kontrolloijana maakunnat eli käytännössä psykiatriset poliklinikat toimisi-

vat. Psykoterapeutit, vaikka ovat psykoterapian asiantuntijoita, joutuisivat siis sopeutumaan pääsääntöisesti muiden kuin psykoterapiaa käytännössä tuntevien tai tekevien tahojen määrittelemiin puitteisiin ja reunaehtoihin. HUS:n psykiatrian toimialajohtaja Matti Holin pitää laaturekisterien merkitystä vallankumouksellisena.

On arvoituksellista, miten julkiset poliklinikat pystyisivät tekemään arvioita psykoterapian tarpeesta kaikille niille vähävaraisille, jotka joutuvat hakemaan Kelan tukea psykoterapiaan, kun ne eivät selviä siitäkään kuormasta, mikä niillä ennestään on. Ne kykenevät monin paikoin ottamaan vastaan vain osan niistä potilaista, jotka lääkärin läheteellä pyrkivät hoitoon. Olisi oltava lähes psykoottinen, jotta kirjautuminen psykiatriseksi potilaaksi terveydenhuoltoon onnistuisi. Eikä tämä kirjautuminen varmaankaan kaikkia psykoterapian tarpeessa olijoita miellyttäisi. Avohoitopsykiatria, jota on äskettäinkin mediassa mainittu kriisiytyneeksi, on ollut lähetepakkoineen ja raskaasti medikalisoituneena kankea ja hidas toimija. Toiminta on diagnoosikeskeistä, ja johdolla on ollut voimakas pyrkimys siirtyä käyttämään oireisiin keskittyviä kognitiivisia ja ratkaisukeskeisiä lyhyitä interventioita.

Miksi tarvittaisiin Matti Holin mainitsema vallankumous? Ei tunnu uskottavalta, että nykyinen Kelan kuntoutusjärjestelmä olisi vallankumouksen tarpeessa. Päinvastoin, se mahdollistaa yksityisinä ammatinharjoittajina toimivien psykoterapeuttien mukana olon myös vähävaraisten psykoterapiaa tarvitsevien hoidossa ja kuntoutuksessa. Tulee vaikutelma, että pelissä on ideologisia motiiveja ja valtapoliittikkaa, halua päästä ohjaamaan ja kont-

rolloimaan, epäluottamusta psykoterapian ammattilaisia kohtaan.

Kun tietoa eri psykoterapiamenetelmien vaikuttavuudesta ja sen taustatekijöistä on runsaasti, pitäneekö yliopistosairaaloiden arvioida psykoterapiamenetelmiä ja osaamisen ylläpitoa käytännön kliinisen työn puitteissa? Tiedetään, että kokonaisvaltainen ja laajemmin kuin pelkkiin oireisiin keskittyvä psykodynaaminen psykoterapia on sopivampi hoito kuin lyhytterapiat silloin, kun oireita on ollut pitemmällä aikavälillä tai ne eivät kytkeydy selkeästi

kulloiseenkin elämäntilanteeseen.

Aktiivisesti lobbaamalla, pitämällä yhteyttä poliitikkoihin ja hallinnon virkamiehiin on jo saatu osittaisia tuloksia siten, että Kelan kuntoutuspsykoterapioiden jatkumiselle on saatu aikalisä. Nyt ei kuitenkaan kannata olla vielä tyytyväinen, aktiivisuuden pitää jatkua. Lehden keskustelunurkka voisi osaltaan olla sopiva paikka puntaroida näitä kysymyksiä. Myös val-lankumouksen kannattajat voisivat tulla tänne perustelemaan näkemyksiään.